

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Т.А. Жадан, к.е.н., доцент
О.Ф. Одільков, студент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Малий бізнес має важливе значення для економіки України і характеризується незалежним управлінням, приватним капіталом, локальністю та порівняно невеликими розмірами підприємств. Малі підприємства успішно конкурують з великими і середніми підприємствами, швидше реагують на зміни кон'юнктури ринку та ближче до споживача. Вони забезпечують великі підприємства запасними частинами та комплектуючими, надають суміжні послуги, забезпечують канали збуту продукції. Основними перевагами малих підприємств є: розмір ринку, інновації та зміни, особистий контакт, соціальна адаптація [1].

Для розуміння ролі і значення малих підприємств в економіці України проаналізуємо їх діяльність за 2013-2019 рр. (табл. 1).

Таблиця 1 - Кількість малих підприємств в Україні

Роки	Кількість малих підприємств, одиниць	у % до загальної кількості підприємств	з них мікропідприємства, одиниць	у % до загальної кількості підприємств
2013	1702201	98,9	1637180	95,1
2014	1915046	99,1	1859887	96,3
2015	1958385	99,2	1910830	96,8
2016	1850034	99,2	1800736	96,5
2017	1789406	99,1	1737082	96,2
2018	1822671	99,1	1764737	95,9
2019	1922978	99,1	1864013	96,0

Джерело: [2]

За 2013–2019 рр. чисельність малих підприємств в Україні збільшилась на 13% і склала 1,9 млн. одиниць, що становить 99,1% від загальної кількості підприємств. У 2016 р. та 2017 р. чисельність підприємств щорічно скорочувалася, що було пов'язано з несприятливою економічною ситуацією і військовими діями на Сході України. Починаючи з 2018 року чисельність малих підприємств щорічно збільшувалася приблизно на 100 тис. одиниць.

Важливим показником діяльності малих підприємств є число зайнятих працівників, який є нерівномірним за регіонами України і залежить від багатьох факторів: розвитку промисловості і ділової активності регіону. Але, в цілому, по Україні ситуація в малому бізнесі в останні роки в цьому плані не поліпшується, про що свідчать дані Державної служби статистики України за 2013-2019 рр. [2]. Чисельність працівників, зайнятих в малому бізнесі в 2015 р в порівнянні з 2013 р скоротилася на 10,5% і, починаючи з 2015 р, стала поступово збільшуватися. У 2019 році вона досягла показника 4,3 млн. осіб, що склало 47,9% від числа зайнятих в країні.

Ще одним дуже важливим показником розвитку малих підприємств є економічні результати діяльності. У 2019 р малими підприємствами було вироблено продукції (робіт, послуг) на суму 1971,2 млрд. грн. або 28,2% від загального обсягу виробництва в економіці України. За період 2013-2019 рр. цей показник виріс в 3,8 рази (табл. 2).

Аналогічна ситуація спостерігається і за обсягами реалізованої продукції (товарів, робіт послуг) малими підприємствами України, які у 2019 р збільшилися до

2698,2 млрд. грн. і склали 25,6% від аналогічного показника по економіці України.

Таблиця 2 – Обсяг виробленої і реалізованої продукції (товарів, робіт послуг) малими підприємствами України

Роки	Обсяги виробництва, тис. грн.	Обсяги реалізації, тис. грн.	У % до загального показника	
			обсяги виробництва	обсяги реалізації
2013	513644147,8	933717719,7	19,8	21,6
2014	616086215,8	981300032,3	21,3	22,0
2015	745058778,6	1318974151,5	21,6	23,7
2016	1014203794,5	1651982037,2	24,0	24,5
2017	1319332391,1	2067799291,6	24,7	24,9
2018	1605385409,8	2496947692,2	25,9	25,0
2019	1971187073,0	2698213388,2	28,2	25,6

Джерело: [2]

В останні роки намітилася тенденція по збільшенню чистого прибутку і рентабельності всієї діяльності малих підприємств України (табл. 3).

Таблиця 3 – Чистий прибуток (збиток) і рентабельність всієї діяльності малих підприємств України

Роки	Підприємства, які отримали прибуток		Підприємства, які отримали збиток		Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	Рентабельність, %
	фінансовий результат, тис. грн.	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн.	у % до загальної кількості підприємств		
2013	35748243,3	65,0	65169157,5	35,0	-29420914,2	-6,2
2014	45236579,9	65,7	224534098,7	34,3	179297518,8	-26,5
2015	89390371,4	73,5	207584793,3	26,5	118194421,9	-13,6
2016	99298703,5	72,8	131505497,7	27,2	-32206794,2	-3,6
2017	107934736,0	72,3	128906600,0	27,7	-20971864,0	-2,0
2018	127658914,9	73,7	95790278,2	26,3	31868636,7	2,7
2019	162563009,8	73,3	73113631,4	26,7	89449378,4	7,0

Джерело: [2]

З кожним роком збільшується кількість малих підприємств, які отримали прибуток. Якщо в 2013 р тільки 65% малих підприємств отримало прибуток, то в 2019 року їх кількість зросла до 73,3%. В цілому малими підприємствами тільки в 2018 і 2019 роки. був отриманий чистий прибуток. Розмір його у 2019 р в порівнянні з 2018 р. збільшився в 2,8 рази. Що стосується рентабельності всієї діяльності малих підприємств, то вона в 2019 р склала 7%, що в 2,5 рази більше, ніж в попередньому році.

Таким чином, малі підприємства відіграють важливу роль в економіці України і головним завданням в цьому напрямку є виведення їх на абсолютно новий рівень розвитку, що дозволить наблизити Україну за соціальними стандартами та економічними показниками до рівня європейських держав.

Список використаних джерел:

1. Волощук Н.Ю. Теоретичні підходи до дослідження сутності категорії малого підприємництва. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. № 2(2). С. 13–17.
2. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2020. 364 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2021).

ОЦІНКА СКЛАДОВИХ ЛОГІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

О. А. Зеленіна, наук. керівник, д.е.н., доцент *Л.А. Некрасова*

Державний університет «Одеська політехніка», м. Одеса

Однією із основних світових тенденцій сучасних підприємств є створення єдиного логістичного комплексу, який може забезпечити оптимальне використання всіх наявних ресурсів. Так як логістика є одним із чинників підвищення конкурентоспроможності, то для того, щоб визначити можливості та ресурси підприємства необхідно перш за все оцінити його логістичний потенціал.

Потенціал - це сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, що можуть бути використані в певній сфері. [1]

Поняття логістичного потенціалу є відносно новим, і тому науковці інтерпретують його по-різному. Надамо узагальнююче визначення даного поняття: логістичний потенціал - це похідна від “економічного потенціалу”, яка розглядає його зі сторони логістики. [2]

Конкурентоспроможність у логістичному аспекті - це оптимальна організація економічних потоків, що дозволяє підприємству використовувати всі свої переваги. [3]

Управління логістичною діяльністю безпосередньо пов'язано із стратегічним плануванням на довгострокову перспективу. Тобто логістичний потенціал передбачає раціональне використання всіх можливих транспортних ресурсів для досягнення довгострокових цілей підприємства.

Аналіз логістичного потенціалу починається з комплексної оцінки стану підприємства, відповідно до виду діяльності підприємства, його місії, довгострокових цілей та ресурсів, що стосуються логістики. При цьому визначається наявний та прихований потенціал фірми. Далі на основі отриманих даних розробляється логістична стратегія, орієнтована на розвиток найбільш пріоритетних напрямків. На наступному етапі обрана стратегія реалізується відповідно до визначеного плану. І при реалізації обов'язково повинен проводитися контроль та при необхідності коригування.

Якщо при управлінні логістичний потенціал розглядається як єдине ціле, то при оцінці рівня використання він розглядається як сукупність всіх потенціалів підприємства та при розрахунках поділяється на ряд етапів:

1. Визначення структури логістичного потенціалу
2. Кількісна оцінка потоку потенціалу

На даному етапі обираються кількісні показники для оцінки рівня використання потенціалу потоку, встановлюються та розраховуються їх значення.

3. Якісна оцінка потоку потенціалу